

Перформанс на групата ОПА

Арс Селективе

Минаваааа недела, во Културниот центар "Точка", се одржа вечер на перформанси во курајорство на Нада Пешева, на која, меѓу другите, со свој перформанс, наречен "Арс селективе", се претстави и групата ОПА која ја сочинуваат Слободанка Стевческа и Денис Сарагиновски. Цензурааа и социјалистичкото наметнување на инстинкциите од културата, претерано, дури и ригорозно, претендирање на сериозност во зафаќањето со уметноста, што го прави македонскиот спецификум круш и философски сувојарен и барањето секое уметничко дело да претставува уникатно, неовторливо и ненадминливо остварување, што ја осиромашува уметничката продукција, создавајќи неоправдано постоење на елитистички кругови, беа повод перформансот на ОПА да се карактеризира со сензибилитет од кој зрачи силна смисла за хумор, да остварува поагресивен однос кон јавноста, играјќи си со "естаблираниите" модели на однесување, ставајќи ги посејителите во директна интеракција во перформансот, и крајно, отвора повеќе проблеми кои ги засегаат уметниците, а со кои уметничката кришка во иднина би требало посериозно да се зафати. Во продолжение, ви го пренесуваме во целост говорот од "отворањето" (снимен на аудио лента) што го проследи перформансот, додека посејителите, коишто не дојдоа "соодветно" облечени, беа сиречени да влезат од обезбедувањето и имаа можност да го слушат од другата страна на високата преграда пред културната инстинкција, почестени со по едно лажавче

Добра вечер драги посетители, добра вечер на сите вие коишто дојдовте во толкав број на отворањето на ова извонредно уметничко претставување на нашите реномирани и етаблирани ликовни уметници - Слободанка Стевческа и Денис Сарагиновски.

Добра ви вечер на сите вие познавачи и почитувачи на духовните вредности, коишто дојдовте да дадете печат на ова вонредно, не би можеле да кажеме само уметничко, слушање.

Сите знаеме колку уметноста и културата значат и имаат почесно место во нашето општествено живеење. Богатото културно наследство и огромниот творечки потенцијал доволно говори за генијалноста во зафаќањето со уметноста, и за сериозниот, сеопфатен и фундаментален пристап со којшто се карактеризираат капиталните дела на нашите културно-уметнички работници.

Така и овие уметници макотрпно работеа целиот свој живот, за да го остават ова капитално уметничко дело да говори со векови низ нас и низ генерациите коишто ќе дојдат по нас до крајот на нашето физичко битисување, а ќе биде дел од нашето суштествување и тогаш кога ќе "запливаме" во етерот на трансценденталните спиритуалистички етерички води и ќе ги напојуваме со истите духовни траги идните реинкарнирани генерации, се едно дали станува збор за континуитет на ентитетот, или за инкарнација во лозја или пеперутки.

Тука ќе се послужам со еден стих на еден реномиран и етаблиран поет кој вели:

"Секоја вечер заоѓа сонцето
во секоѓо од нас
и самнува во душата како срце
да заоѓа
Се гасат ликовите на древните
икони,
но нивниот сјај ќе го сочуваат
нашите денешни лица".

За наше општо добро!, ќе речат денешните опсерватори на културниот амбиент и дијагностичарите на уметниковите спиритуално-екстатични духовни состојби при творењето! Не може да се излаже добриот познавач на квалитетите и вредностите на изложеното дело. Не може да допушти вистинскиот кон-

Арс Селективе

тролор на мислата таа стихијно да талка и да заведува со своите божемни вредности. Затоа постои будното око на повиканите со сета своја ригорозност да сосекува во гнилите ткива на општеството и да не дозволува болеста да го спречува општествениот развој.

Овие двајца уметници се жртвувале за тој општествен развој и целосно се ангажирале себе си и сопствената уметност за возвишените цели на општествената стварност.

Поради таквата несебичност и алтруизам, таквите дејци заслужуваат почит. Заслужувате и вие да бидете сведоци на ова денешно вонредно случување. Дека уметноста одамна излегла од уметниковите ателјеа, од егоцентричните манијакални интенции на творците и се фатила директно во коштрец со времето, со актуелната општествена динамика и културните состојби, зборуваат и новите форми на изразување, како и ова дело пред коешто стоите, а се нарекува перформанс.

Според моето реномирано и етаблирано мислење, перформансот е акт на вистината. Ништо што кога и да било снимено, насликано, кажано, не е вистина. Само чинот е вистина.

Перформансот датира од она време кога човекот првпат ставил некој дел од своето тело, на пример, гениталиите, во функција којашто не била неопходна за опстанокот. Како и да е, тој човек, секако, бил човек на праисторијата. И ете, до денес тој egzистира на уметничката сцена, вклучувајќи ја и интеракцијата со јавноста како еден неразделив момент којшто зафаќа директно во публиката и таа да земе активно учество и евентуално, налик на нашите претци од праисторијата, да стави некој свој дел од своето тело во функција којашто не е неопходна за опстанокот и со тоа да биде носител на возвишените пораки за нас и за некои идни генерации коишто доаѓаат.

Меѓутоа, не сите се повикани да бидат сведоци на овие возвишени универзалистички пораки што ги упатуваат овие двајца уметници низ говорот и јазикот на ликовната уметност и на некој дел од нивното тело, ставен во функција што не е неопходна за опстанокот. Не се пови-

кани, бидејќи само избраните се носители на прогресивните процеси во општеството и само избраните можат да се искачат на овој цврст и исправен уметнички Олимп. Уметноста е само за вистинските познавачи и уживатели на олимпискиот "нектар и амброзија".

"Нека не влегува никој кој не знае математика!", стоеше напишано на храмот на спознанието во Стара Грција.

Нека влезат само соодветно избраните! Стои и на овој храм на уметноста. Само повиканите можат да го понесат товарот на одговорноста на промените и несебично да се приложат и себе си во името на уметноста и сеопштото екстатичко-хедонистичко блаженство. Само повиканите коишто ќе влезат во овој храм на уметноста ќе бидат привилегирани да еманираат со уметничката енергија со којашто се напоиле на овој уметнички исправен Олимп.

Како што еден реномиран и етаблиран поет во своите стихови ќе каже:

*"Кога еџе-џака си џоминуваши
има неџиџо на џвоџиџе џлеки:
џџџиџа ли, џџџруџџка ли, ѕвезда ли,
џџџџина некоја".*

А еден друг реномиран и етаблиран поет, исто така, во своите стихови, ќе додаде:

*"Цвеџ ли беше,
Човек ли беше,
не знам,
исџ како џебе беше".*

Сите вие знаете дека енергијата којашто ја создава можноста за

менување на egzистенцијата го менува и духовниот начин на набљудување на светот. Вие знаете дека тоа значи дека говорот на јазикот, на уметноста, на телото, се покажува секогаш како одреден говор на стварноста. Но, доколку тој говор е човечков став на исчекување, тогаш тоа значи дека во стварноста не се наоѓаат можности според кои човекот би дејствувал поинаку. Тука молчењето би се темелело врз слабоста во односот кон тоталитетот, доколку не станува збор за полна уста неискажани зборови. Делото на промена може да се случи само тогаш кога навистина човекот не се задоволува со постоечкото, ниту во него наоѓа натамошни можности за својата egzистенција со која би се задоволил. Да се биде слободен значи да се може да се говори, мисли и дејствува поинаку. Треба да се има и лична храброст да се напушти тоа што се уште не е напуштено, а многумина не гледаат ниту зошто би требало да се на-

пушти. Објаснувањето на светот на нивото на Олимп би можело долго во времето да убедува дека е смислата на одговорот: Но, свеста за слободата на мислењето значи нов притисок во промената на egzистенцијалните односи и разбирањето на светот како целина. Дури и кога не се знае што е тоа, сепак, постои надворешно доживување, коешто не може да се игнорира.

Од вас зависи дали животот ќе има смисла или не откако ќе влезете во овој храм. Се може да биде како децата кога си играат со камчиња,

Арс Селективе

►► што значи да редат и да разредуваат и така сè останува во детскиот свет којшто има само детска смисла, сè додека критички не се доведе во врска со логиката на редот.

Како што еден наш реномиран и етаблиран критичар на уметноста ќе забележи: Конечно уметноста, по екскурсот направен во модерното доба, се враќа кон работењето за потребите или во името на заедницата.

А заедницата ги докажала своите вистински потреби. А во пресрет на тие потреби излегува и делото на овие уметници коешто, во согласност идејата за целата оваа изложба наречена "Траги" смета на вашите капацитети за издржливост и истрајност пред налетите на времето, како еден од фундаментите на цивилизацијата, бидејќи таа ја имплементира специфичноста на човековото битие. Иако стекнатото искуство не можеме идентично да го пренесеме, сепак, секоја човечка генерација наследува сопствен стил на изразување и креативност во разменувањето на информациите. Способноста да се поседуваат податоци, меѓу другото, резултира во концепти како што се душа, ум или сопство. Оттаму произлегува и концептот на уметноста. Но, таа треба вистински да се искуси. Не мора да ви падне камен на прстот и да си одите со модринка на ногата, за таа да ве потсетува дека нешто влијаело врз вашиот животен тек без ваше учество. Не мора ниту да згазнете на коњска лепешка, па трагите од гомнениците да ве потсетуваат дека не сте сами на светот и дека сте во постојана интеракција со околината. Направете ја таа интеракција ваша акција.

Уметноста треба да ја искуси-ме на иста основа како и другите форми на силна човечка интеракција, вели еден реномиран и етаблиран критичар и теоретичар на уметноста. Ова се однесува на повторното откривање на општеството, како и на повторното отворање на уметноста. За којашто сите присутни сте повикани да бидете носители на таквиот процес. Процес којшто уметноста ќе ве втурне во директна конфронтација со целесобразноста на општеството.

Како што еден друг реномиран

и етаблиран теоретичар и философ ќе каже: "Уметничкото истражување се наоѓа меѓу две оштрици: од една страна ножот на "културната политика", а од друга страна ножот на уметничкиот пазар. Она што му се советува, е да задоволува со дела кои, прво, ќе се однесуваат на теми кои бликаат од очите на публиката на која ѝ се наменети, а потоа ќе бидат така создадени, што оваа публика ќе може да препознае за што станува збор, да го разбере она

што со нив е означено и да може со цела душа да ги прифати и да извлече некаков крај од нив".

Тоа е импулсот којшто ја почнува отворената конфронтација на уметноста со стварноста, а потоа и импликациите на таа борба меѓу публиката, во јавноста.

Таа е вистинската врска и ангажираност на уметноста во борбата со шупливите вредности во општеството и модусот којшто како обврска се наметнува кај уметникот да го земе оружјето во свои раце.

Нејзината ангажираност никако не може да се исклучи и кај оние помалку потентните коишто за својот непријател наоѓаат адекватна супституција во сферата на "бескултурната политика". Како што вели еден наш реномиран и етаблиран критичар на уметноста, таа неми-

лосрдна импотентна борба почна кога "сидавме лаги за соживот којшто се откри во судир меѓу два ентитета; кога сидавме лага за оазата на мирот којашто заврши со крвава војна; кога предевме мрежа од лаги за беспрекорен устав, за граѓанско општество, за демократија, за интеграција во меѓународната заедница..., а нишките, бидејќи од лаги, пукнаа во ступиден "рамковен договор", во поделба на племенски заедници, во автократија на поединци и групи. Конструиравме кула од лаги за поддршка што ја имаме од светот, а всушност, од сите страни добивавме само "клоци и шамари"... Лагите, личните и групните интереси, незнаењето и дилетантизмот, поданичкиот менталитет на сите државни структури ја направија Македонија апсолутно "најнедемократска" држава во светот. Во неа секој, и буквално секој, може да потпише сè во името на народот, да биде претседател на државата, да земе оружје и да тероризира недоволно население, да разменува население според рецептот на тројца изветреани академици... да советува, да наредува, да командува, да владее..."

И затоа драги посетители, во името на уметноста, "Стоп за лагите и групните интереси! Стоп за изветреаните академици!"

Преминете го прагот на оваа општествена стварност и влезете во рајот, каде што два и два се четири, каде што шест и тринаесет се деветнаесет... Решете се на тој навидум ескапизам кој ќе ве однесе таму каде што летаат цивџаните на ветрот, а мачињата прават штрапки по снегот, но ви довикуваат: "Два и два може да бидат и пет!"

И затоа, сите вас, во овој момент ве канам да влезете во овој храм на уметноста, што за вас го подигнаа овие двајца уметници, несебично споделувајќи ги благодетите на уметноста со вас. За доброто на Македонија! За посветла иднина! За сите генерации коишто доаѓаат по нас! Ете тоа е уметноста во Македонија! Силна, непоколеблива и непобедлива.

Благодарам

Сашио Талевски